

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษ ถือเป็นภาษาที่มีความสำคัญต่อการสื่อสาร คนทั่วโลกประมาณ 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรโลก ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อความหมาย และเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงแหล่งวิทยาการต่างๆ และค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ การส่งเสริมให้ประชากรไทย โดยเฉพาะเยาวชน ได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถสื่อสารได้ จะช่วยยกระดับความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ การมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ยังช่วยให้การแข่งขัน การเจรจาต่อรองทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมในระดับเวทีสากลสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ด้วยความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงส่งเสริมให้สถานศึกษาต่างๆ ที่มีความพร้อม ได้จัดการศึกษาในหลักสูตร ภาษาอังกฤษ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า English Program ให้มีจำนวนมากขึ้น

การดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น ภาษาอังกฤษ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้สถานศึกษาที่มี ศักยภาพจำนวน 8 โรงเรียนทดลองจัดโครงการนำร่อง ต่อมาในปีการศึกษา 2546 มีโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วม โครงการจำนวน 67 โรงเรียน และปัจจุบัน ปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียนอยู่ในโครงการดังกล่าว 90 โรงเรียน จากการดำเนินงานโครงการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ พบว่าเกิดผลสำเร็จ ต่อผู้เรียนและผลสืบเนื่อง 3 ประการ ประกอบด้วย 1) ผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรพบว่า นักเรียนในโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความสามารถทางวิชาการสูงกว่านักเรียนภาคปกติ ความสามารถในการเรียนรู้ภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่น่าพอใจ มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี มีทักษะ กระบวนการคิดและการคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร บนพื้นฐานความเป็นไทยที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล 2) ผลสำเร็จทางการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่โดดเด่น พบว่านักเรียนในโครงการสามารถสอบคัดเลือกและสอบชิงทุนเพื่อการศึกษาต่อต่างประเทศ ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศได้ทั่วโลก ผลการทดสอบความรู้ทางภาษาอังกฤษของสถาบันต่างๆ พบว่านักเรียนในโครงการ สามารถสอบ

ได้ลำดับที่ 1-50 ของประเทศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนภาคปกติ

3) ผลสำเร็จที่สืบเนื่องจากการดำเนิน โครงการพบว่า เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในสังกัดเดียวกัน ต่างสังกัด และเครือข่ายต่างประเทศเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การบริหาร จัดการรูปแบบ School - Based Management มีประสิทธิภาพ ทำให้มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ที่หลากหลายและทันสมัย สำหรับปัจจัยที่ทำให้โครงการ English Program ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านตัวป้อน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยสนับสนุนภายนอก (สำนัก พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา 2548 : 11-33)

สำหรับ โรงเรียนเชียรใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดทำโครงการชื่อ “โครงการหลักสูตร ภาษาดังประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ โรงเรียนเชียรใหญ่” ขึ้นในปีการศึกษา 2548 โดยจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ซึ่งประกอบด้วย 7 อำเภอ คือ อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอปากพนัง อำเภอชะอวด อำเภอหัวไทร อำเภอ ร่อนพิบูลย์ อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ที่มีความสนใจและมีความสามารถ ในภาษาต่างประเทศ ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรภาษาดังประเทศ จากครูผู้สอน ชาวต่างประเทศซึ่งเป็นเจ้าของภาษา อีกทั้งเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ ทั้งครู บุคลากรทางการ ศึกษา และนักเรียน ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเชียรใหญ่และ โรงเรียนในเครือข่ายทุกอำเภอมีความเป็นเลิศ ทางภาษา โดยกำหนดให้โรงเรียนเชียรใหญ่เป็นสถานที่ดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศึกษา ภาษาดังประเทศ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นหน่วยงานสนับสนุน งบประมาณดำเนินการปีละประมาณ 5 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 - 2551 ในปัจจุบันปีการศึกษา 2549 มีนักเรียนเข้าเรียนในโครงการรวมทั้งสิ้น 68 คน แยกเป็น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 38 คน มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนรู้ 6 รายวิชา ประกอบด้วย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาสุขศึกษา วิชาคอมพิวเตอร์ และวิชาภาษาอังกฤษ มีครูชาว ต่างประเทศทำการสอนจำนวน 5 คน และครูทำหน้าที่แปล 2 คน

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ก่อนเริ่มเปิดดำเนินโครงการ จนกระทั่งโครงการดังกล่าวดำเนินไป ยังไม่เคยมีการประเมินโครงการมาก่อน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่สามารถทราบได้ว่า โครงการ ที่ดำเนินอยู่นี้ ดำเนินไปโดยมีปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมหรือไม่ กระบวนการ

ที่ปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ และผลผลิตของโครงการเป็นอย่างไร

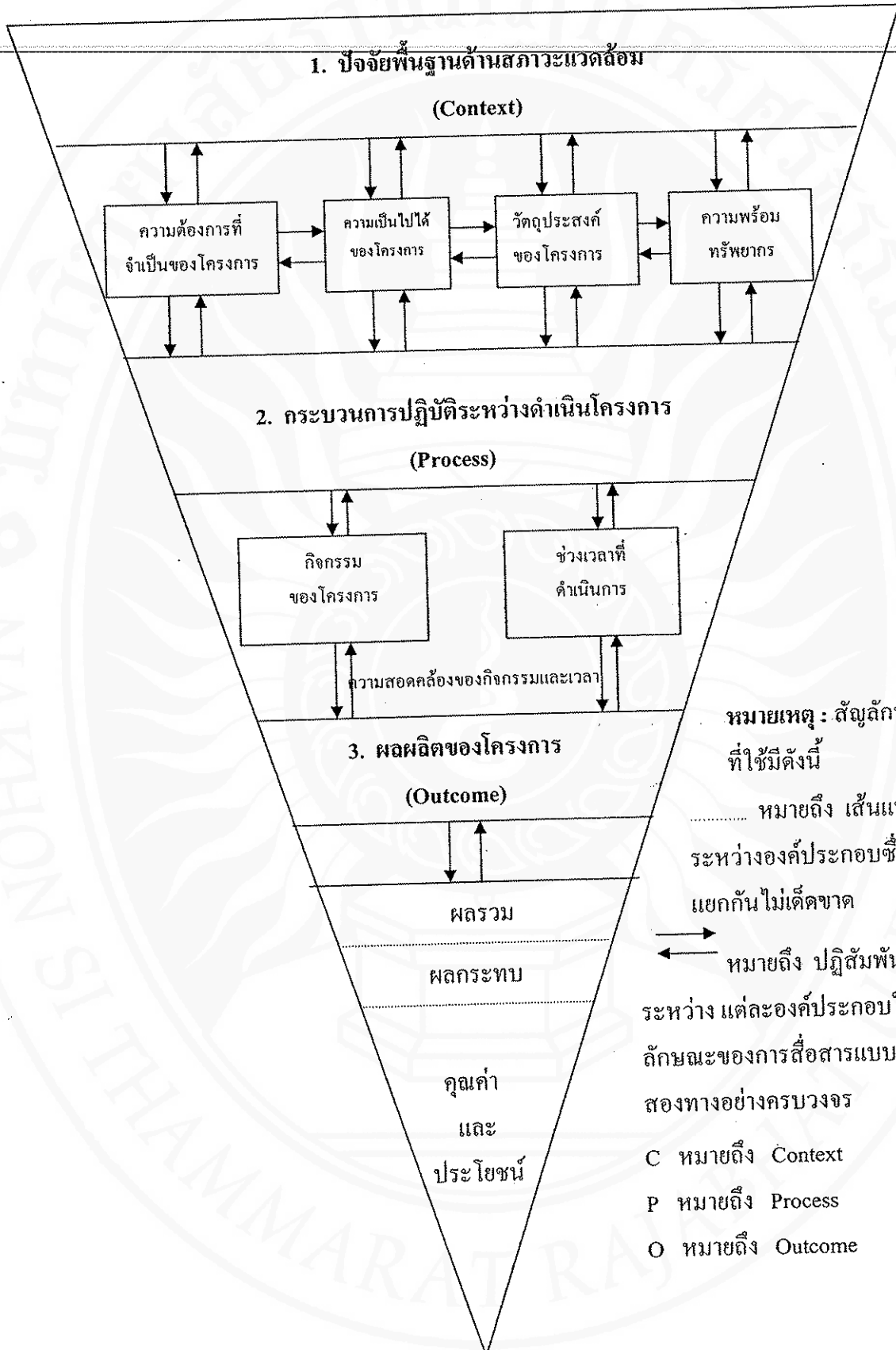
ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงทำการประเมิน โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ โรงเรียนเชียรใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยอาศัยกระบวนการวิจัยประเมิน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โครงการทุกฝ่าย ได้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นไปในทุกๆ ด้าน อันเป็น ประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุงโครงการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ โรงเรียนเชียรใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

กรอบแนวคิดการประเมิน

การวิจัยเพื่อประเมิน โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ โรงเรียนเชียรใหญ่ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดการประเมิน โครงการในรูปแบบ “CPO” (CPO’s Evaluation Model) ของ รองศาสตราจารย์ ดร.เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี โดยกำหนดกรอบแนวคิดการประเมิน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ในการวิจัยเพื่อประเมิน โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ โรงเรียนเชียรใหญ่ ผู้วิจัยศึกษาจาก ประชากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 148 คน แบ่งได้เป็น 4 กลุ่มประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการของ โรงเรียนเชียรใหญ่ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานต่างๆ ตามโครงสร้างงานในฝ่ายการต่างประเทศ และครูผู้ทำหน้าที่แปล รวมจำนวน 8 คน

1.2 กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ได้แก่ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ฝ่ายการศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม ศึกษานิเทศก์ และเจ้าหน้าที่พัสดุ รวมจำนวน 4 คน

1.3 กลุ่มนักเรียนในโครงการ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนใน โครงการหลักสูตร ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 รวมจำนวน 68 คน

1.4 กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนใน โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษา ปีที่ 5 รวมจำนวน 68 คน

2. โครงการที่ประเมิน คือ โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับ โรงเรียนเชียรใหญ่ ซึ่งดำเนินการในปี การศึกษา 2548 - 2549 โดยแบ่งองค์ประกอบการประเมินตามรูปแบบ “CPO” (CPO’s Evaluation Model) ออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 การประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ (Context) โดยประเมิน เกี่ยวกับความต้องการของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ของ โครงการ และความพร้อมทรัพยากร

2.2 การประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ (Process) โดยประเมิน เกี่ยวกับความสอดคล้องของกิจกรรม (Activity) กับวัตถุประสงค์ของโครงการ และประเมินความ เหมาะสมของช่วงเวลา (Timing) ที่ใช้ดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

2.3 การประเมินผลผลิตของโครงการ (Outcome) โดยประเมินเกี่ยวกับผลรวม (Overall) ของโครงการ ผลกระทบ (Impact) ของโครงการ และคุณค่าหรือประโยชน์ (Utility) ของ ผลที่ได้จากการประเมินโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับโรงเรียนเชียรใหญ่ หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมข้อมูลและตัดสินความเหมาะสมของปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ และผลผลิตของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และตัดสินความเหมาะสมเกี่ยวกับความต้องการของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ และความพร้อมของทรัพยากร

2.1 ความต้องการของโครงการ หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงความจำเป็นของการจัดโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ที่มีต่อนักเรียนหรือผู้ปกครอง

2.2 ความเป็นไปได้ของโครงการ หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงโอกาสที่เอื้อต่อการจัดทำโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ รวมถึงข้อความที่ระบุปัญหาหรือข้อจำกัดในการจัดทำโครงการ

2.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

2.4 ความพร้อมของทรัพยากร หมายถึง ข้อความที่ระบุเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ได้แก่ ความพร้อมด้านงบประมาณ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ และความพร้อมด้านบุคลากร ซึ่งแยกนิยามความพร้อมแต่ละด้านได้ดังนี้

2.4.1 ความพร้อมด้านงบประมาณ หมายถึง ข้อความที่ระบุเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการ การจัดทำแผนการใช้จ่ายในโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

2.4.2 ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง ข้อความที่ระบุเกี่ยวกับการเตรียมการหรือวิธีการได้มาซึ่ง แบบเรียน หนังสือเรียน เอกสารประกอบการเรียน แบบฝึกหัด เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน ระบบอินเทอร์เน็ต รวมถึงวัสดุสำนักงานต่างๆ

2.4.3 ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ข้อความที่ระบุเกี่ยวกับการเตรียมห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดทางภาษา และการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

2.4.4 ความพร้อมด้านบุคลากร หมายถึง ข้อความที่ระบุการมอบหมายงาน

แก่ผู้รับผิดชอบ โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ และความเหมาะสมด้านคุณวุฒิของครูผู้สอนชาวต่างประเทศ

3. การประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตัดสินใจสอดคล้องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเซียร์ใหญ่ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงการตัดสินใจความเหมาะสมของช่วงเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์

4. การประเมินผลผลิตของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากโครงการ ประกอบด้วย ผลรวม ผลกระทบ และคุณค่าหรือประโยชน์ ซึ่งแยกนิยามได้ดังนี้

4.1 ผลรวม หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน ทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน

4.2 ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดตามมาจากการดำเนินโครงการต่อครู นักเรียน โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 คุณค่าหรือประโยชน์ หมายถึง ความสำคัญของผลที่ได้จากการประเมินที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารในการวางแผนปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ปฏิบัติงานในการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป็นข้อมูลในการกำหนดช่วงเวลาให้มีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม
3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการ ในการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามโครงการ
4. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ปกครองและนักเรียนในเขตลุ่มน้ำปากพนังในการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนในโครงการ
5. เป็นข้อมูลสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในการวางแผนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

6. เป็นข้อมูลสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ในการตัดสินใจให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนในเขตบริการ เพื่อให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาตามความถนัดและความสนใจ
7. เป็นแนวทางในการประเมินโครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ สำหรับโรงเรียนทั่วประเทศที่อยู่ในโครงการจัดการเรียนการสอนตามแนวกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษแล้ว และโรงเรียนที่กำลังจะขอเข้าร่วมโครงการ
8. เป็นแนวทางสำหรับการประเมินโครงการของสถานศึกษาต่างๆ